

Омбудсман України
Ombudsman of Ukraine

ЗВІТ
про результати відвідування
Тернопільського міськрайонного суду Тернопільської області
30.04.2025

м. Тернопіль, 2025

I. ВСТУП

Для виконання функцій національного превентивного механізму (далі – НПМ) відповідно до Факультативного протоколу до Конвенції проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження та покарання, на підставі статей 13, 19¹, 22 Закону України «Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини», 23.04.2025 групою НПМ здійснено відвідування Тернопільського міськрайонного суду Тернопільської області (далі – суд).

Відвідування здійснювали члени групи НПМ:

Криницький Олександр Миколайович, представник Уповноваженого у Тернопільській області;

Коновалова Вікторія Віталіївна, регіональний координатор взаємодії з громадськістю Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини.

Загальна інформація.

Тернопільській міськрайонний суд Тернопільської області (далі – суд) розташований у чотириповерховій будівлі, яка знаходиться за адресою: вул. Котляревського 34, м. Тернопіль, Тернопільська обл., 46002 (фото 1).

Керівництво суду:

Вийванко Олег Михайлович, голова суду;

Солонинко Степан Михайлович, керівник апарату суду.

Під час відвідування суду загальна чисельність суддів складає 24 особи.

На території суду наявний майданчик для стоянки автотранспорту, який передбачає місце для маломобільних груп населення.

У будівлі суду облаштовано три входи – головний, службовий та спеціального призначення – для висадки та конвоювання підсудних. Центральний вхід обладнаний пандусом для маломобільних груп населення.

Для заїзду спеціального конвойного автомобіля облаштовано окремий заїзд (фото 2).

Під час відвідування встановлено, що Тернопільській міськрайонний суд Тернопільської області має 12 залів судових засідань, з яких для розгляду кримінальних справ використовуються 4 зали, які обладнані скляними стаціонарними загорожами для розміщення підсудних, відеокамерами та системою для проведення судових засідань (процесуальних дій) у режимі відеоконференції (фото 3).

У будівлі суду наявні 4 камери для підсудних. Під час відвідування у камерах перебувало 5 осіб, з яких у 3 камері перебувало 2 особи, у 1 камері – 2 особи. Скарги на катування та жорстоке поводження від утримуваних відсутні.

У приміщенні суду наявна аптечка, у якій містяться ліки необхідні для надання домедичної допомоги з актуальним строком придатності (фото 4).

Пропускний режим та охорону суду здійснюють працівники Служби судової охорони. У приміщенні суду встановлено інформаційні стенди з наявною інформацією про графік прийому громадян, телефони гарячих ліній Державної судової адміністрації України, надання безоплатної правничої допомоги, правилами та обов'язками учасників судових процесів, зразками заяв тощо (фото 5).

Попередні зауваження.

Попереднє відвідування групи НПМ здійснено 23.05.2023 року, за результатами якого виявлені порушення прав:

- на гідні умови тримання;
- на професійну правничу допомогу;
- на рівний доступ до правосуддя.

За результатами попереднього відвідування НПМ вносились наступні рекомендації Державній судовій адміністрації України та Тернопільському міжрайонному суду Тернопільської області – вжити заходи відповідно до компетенції щодо:

1. Обладнання будівлі Суду камерами для підсудних;
2. Обладнання будівлі Суду кімнатою для роботи адвоката з підсудними (засудженими);
3. Обладнання будівлі Суду спеціальним санвузлом для підсудних;
4. Створення умов для відвідування Суду маломобільними групами населення.

Надані рекомендації виконано частково, у суді передбачено спеціальний санвузол для підсудних, також облаштовано санвузол для мобільних груп населення (фото 6).

II. ФАКТИ, ВИЯВЛЕНІ ПІД ЧАС ВІДВІДУВАННЯ

Порушення права осіб на гідні умови тримання (ст. 28 Конституції України, ст. 25 Загальної декларації прав людини).

1. Під час відвідування приміщень суду встановлено факт порушення вимог п. 6.5.2. Державних будівельних норм України В.2.2-26:2010 «Будинки і споруди. Суди» (далі – ДБН), де визначено, що кількість камер для підсудних (засуджених) слід передбачати виходячи з розрахунку три камери на кожен зал судових засідань для розгляду кримінальних справ. Тобто, в суді має бути обладнано 12 камер. Площа кожної камери повинна бути не менше 4 м². Натомість в суді наявні лише чотири камери для тримання обвинувачених, підсудних (засуджених), що може

порушувати вимоги роздільного розміщення чоловіків та жінок, дорослих та неповнолітніх, а також ізольованого тримання осіб, котрим заборонено спілкування між собою (фото 7).

Примусово доставлені в суд підсудні/засуджені можуть перебувати по декілька осіб в одній камері, або в транспортних засобах для конвоювання.

Вказані вище порушення є приводом до подання чергових заяв проти України до Європейського суду з прав людини.

Так, у справі «Ярослав Білоусов проти Росії» (заява № 2653/13 і 60980/14 від 4 жовтня 2016 р.) заявник утримувався у суді в тісній кабіні разом з іншими підсудними.

За цих підстав Європейський суд з прав людини постановив, що у зв'язку з неналежними умовами утримання в суді порушено ст. 3 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод та призначено виплати значних сум коштів в якості моральної компенсації.

Порушення права на професійну правничу допомогу (ст. 6 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, ст. 59 Конституції України).

2. У порушення ст. 6 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, ст. 59 Конституції України, вимог пункту 6.5.2 ДБН у приміщенні суду не обладнано кімнату для роботи адвоката з підсудними (засудженими), що унеможлиблює реалізацію їх права на захист. Таке спілкування відбувається у залі судових засідань, чим не забезпечується його конфіденційність.

Комітет із запобігання катуванням чи нелюдському або такому, що принижує гідність, поводженню чи покаранню у 21-ій Загальній доповіді наголошує на необхідності проведення зустрічі адвоката із затриманою особою у приватному порядку, віч-на-віч для того, щоб затримана особа відкрито говорила яким чином з нею поводяться. Комітет не вбачає жодної необхідності відступати від принципу конфіденційності зустрічей між адвокатом і зацікавленою особою.

У справі «Фірстов проти Росії» (скарга № 67312/12) Європейський суд з прав людини констатував, що хоч підсудний і міг спілкуватися зі своїм захисником через загородження у залі суду, у тому числі під час перерв, які оголошувалися для цієї мети суддею за клопотанням заявника, не було доведено, що такі консультації носять конфіденційний характер у зв'язку з присутністю конвою у межах досяжності слуху. Таким чином, ЄСПЛ засвідчив порушення статті 6 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод.

3. Окрім цього, відповідно вимог пункту 6.4.5 ДБН відсутнє приміщення для ознайомлення відвідувачів та підсудних (засуджених) з матеріалами справи. З цієї причини відвідувачі ознайомлюються у приміщенні канцелярії, а підсудні

(засуджені), які тримаються під вартою, не мають доступу до зазначеного вище приміщення, через що унеможлиблює реалізацію їх права на захист.

Порушення права осіб на рівний доступ до правосуддя (статті 9, 13 Конвенції ООН про права осіб з інвалідністю, стаття 21 Конституції України).

4. Будівля суду не обладнана внутрішніми пандусами чи підйомником, а тому маломобільні групи населення не в змозі самотійно і без сторонньої допомоги потрапити до суду, що суперечить вимогам пункту 3.1.5 Державні будівельні норми України 2.2-40:2018 «Інклюзивність будівель та споруд» (далі – ДБН В.2.2-40:2018). Верхні і нижні сходинок сходових маршів, якими здійснюється переміщення відвідувачів суду між поверхами, не мають контрастного забарвлення або маркування, що не відповідає вимогам пункту 7.2.20 ДБН В.2.2-26:2010 та пункту 6.3.1.4 ДБН В.2.2-40:2018 (фото 8).

III. РЕКОМЕНДАЦІЇ

Територіальному управлінню Державної судової адміністрації України в Тернопільській області:

- 1.Облаштувати приміщення для підсудних (засуджених) виходячи з розрахунку три камери на кожен зал судових засідань;
- 2.Облаштувати кімнату для роботи адвоката з підсудними (засудженими);
- 3.Облаштувати кімнату для ознайомлення відвідувачів та підсудних (засуджених) з матеріалами справи;
- 4.Обладнати приміщення суду, відповідно до вимог ДБН В.2.2-26:2010 «Будинки і споруди. Суди» та ДБН В 2.2-40:2018 «Інклюзивність будівель і споруд. Основні положення»: обладнати будівлю суду підйомниками, з метою доступу маломобільних груп населення до приміщень на поверхах вище або нижче поверху основного входу до будівлі (першого поверху).

Тернопільському міськрайонному суду Тернопільської області:

Вжити заходи щодо запобігання порушень, що можуть призводити до порушень прав людини.

Додатки: фотоматеріали на 2 арк. в 1 прим.

**Керівник групи НПМ
Представник Уповноваженого
у Тернопільській області**

Олександр Криницький

Фото 1

Фото 2

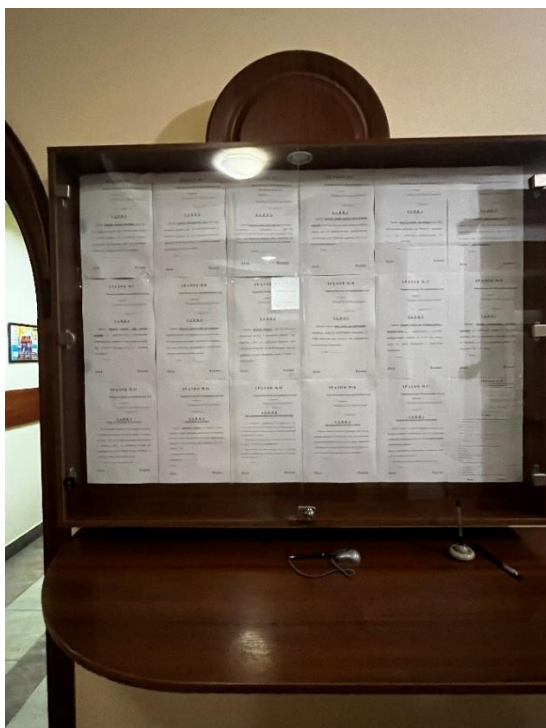
Фото 3

Фото 4

ОПИС медичних препаратів			
Найменування медичних препаратів	Одиниця виміру	Кількість	Термін придатності
рнікет	шт.	1	4/10
Ал. марезини-стерильні 7х14 см	шт.	1	08/27
лі. споліксен-лужу 0.5-2% - 200 мл	фл.	1	08/27
лі. бр. Зелені 1% - 25мл	фл.	1	08/27
Р-н йоду спиртовий 5% - 20 мл	фл.	1	08/27
Р-н амлаку 10% - 40.0	фл.	1	08/27
Р-н амлаку 10% - 40.0	пар	3	08/27
Рукліччю іст.	блест.	1	08/27
Таб. Паран-амол № 10	упл	1	08/27
Таб. І. аераміа № 10	упл	1	08/27
Таб. Протаверин № 10	упл	1	08/27
Вата	шт.	1	08/27
Таб. Ібупрофен № 10	шт.	1	08/27

Φοτο 5

Φοτο 6

Φοτο 7

Φοτο 8

